

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2862

יום חמישי כ"ז אדר א' תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ ח | עמוד היומי: שבת יא. | דף הכולל: ב"מ צט | קנין ירושלמי: תרומות סה
דף היומי בהלכה: ר"ט ב'.
מוסר: שם עולם - פרק ט"ז עד 'ודע דעצה זו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: תנא דבי אליהו רבה פרק א' עד סוף פרק א'

קיווי ברנהרד רצה לענות בחיוב להזמנה,
כמובן, אולם כשפתח את יומנו כדי לבדוק
את התאריך, גילה כי יומו הראשון של הכנס
אמור להיות בשבת. "בשבת אני לא עובד",
הודיע ברנהרד לסמנכ"ל שמעבר לקו

השבת שייכת ליהודי. גוי אינו יכול לקנותה גם אם ייתן את כל כספו לשם כך!

התגובה היתה נדהמת. הוצע לו סכום כפול ומשולש, מאות אלפי דולרים, אבל ברנהרד בשלו: "בשבת אני לא עובד, וזה לא משהו שכסף יכול לפתור".
בסופו של דבר חברת מיקרוסופט הענקית נאלצה לשנות את תאריכי הכנס ולהתחיל אותו ביום ראשון, כי זו היתה הדרך היחידה שלהם לקבל הרצאה פותחת מקיווי ברנהרד.
חודשים ספורים לאחר הכנס קיבל ברנהרד שיחת טלפון נוספת מאותו סמנכ"ל. לפני ימים ספורים הוא שהה יחד עם ביל גייטס במטוסו הפרטי. דיברו שם על הכנס ועל ההרצאה, והוא סיפר לבוס על הסכום האדיר שהוצע לברנהרד ועל עקשנותו שלא להרצות בשבת. כעת התקשר הסמנכ"ל כדי לשתף את ברנהרד בתגובתו המתפעלת של מר גייטס: "אני יכול לקנות כל דבר שארצה - כל בניין, מטוס או יאכטה שאחפוץ בהם", אמר המיליארדר, "אבל כל כספי אינו מספיק כדי לקנות שבת אחת של יהודי אחד..."
כאשר היהודי עושה את שבתו קודש ושומר עליה מכל משמר, גם הגויים מכירים בכך שהשבת היא ערך עליון עבורו, ואף יודעים להעריך את הנחישות והעקביות ששמירת השבת מעידה עליהן.

עמידה בנסיון ושכרה

מסופר על אחד מבני משפחת רוטשילד שהיה שותף עם ראש ממשלת אנגליה בכל מיני עסקים, ושימש גם כיועצו. ליל שבת

השבת לא למכירה!

"וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה" (לה, ב)

כמה שווה שבת של יהודי אחד?...

השבת שייכת ליהודי. גוי אינו יכול לקנותה גם אם ייתן את כל כספו לשם כך, והיהודי, אם זוכה לדעת כמה יקרה היא - אינו מוכן למוכרה בעד שום הון שבעולם.
קיווי ברנהרד הוא יהודי שומר תורה ומצוות מדרום אפריקה. לפני מספר שנים הוציא ברנהרד ספר המלמד כיצד ניתן ליישם תכונות מסוימות ולתרגם אותן להצלחה בעולם העסקים הקשוח בעידן המודרני. הספר זכה להצלחה רבה והפך לרב מכר בקנה מדה בינלאומי, ובמקביל - הביקוש להרצאותיו של ברנהרד הלך וגבר, והוא הוזמן להרצות ולהנחות בכנסים עסקיים בכל רחבי העולם.
יום אחד הוא מקבל שיחת טלפון מסמנכ"ל בכיר בחברת מיקרוסופט העולמית, שמייסדה - ביל גייטס הוא מגדולי עשירי העולם, והלה הזמין אותו להרצות בכנס שבו ישתתפו כל מנהלי החברה. הרצאתו של ברנהרד תהיה הרצאת הפתיחה.
קיווי ברנהרד רצה לענות בחיוב להזמנה, כמובן, אולם כשפתח את יומנו כדי לבדוק את התאריך, גילה כי יומו הראשון של הכנס אמור להיות בשבת.
"בשבת אני לא עובד", הודיע ברנהרד לסמנכ"ל שמעבר לקו.

צריך להבין שלא מדובר בפיטורין מעבודת מזכירות... מדובר היה בסכומי כסף עצומים שילכו לאבדון, וגם בהפסד של כבוד ומעמד, אבל רוטשילד עמד בניסיון. במוצאי שבת הוא שוב מקבל הודעה - ראש הממשלה מבקש שיגיע למשרדו בדחיפות. "אבל אני מפוטר?" "הוא ביקש שתבוא".

כשנכנס רוטשילד למשרד ראש הממשלה, התקבל בחיבוק חם. "אני חייב לך המון כסף", בישר לו ראש הממשלה, והסביר: "היה אצלי איזה סיני, מיליארדר. דיברנו, והשיחה התגלגלה במהלך הדברים אמרתי לו שאני מכיר יהודי שלא ימכור את השבת שלו בשום מחיר. הוא לא האמין לי, ואני התעקשתי. התערבנו על סכום עתק, ואז שלחתי לקרוא לך". "בזכותך ובזכות השבת שלך הרווחתי סכום כסף עצום", סיים ראש הממשלה, "מגיעה לך מחצית ממנו...". (רבי ראובן אלבו שליט"א - שש באמרתך)

אחד, בעודו יושב עם כל משפחתו לסעודת השבת, נשמעו לפתע נקישות על הדלת. בפתח עמד שליח: "ראש הממשלה זקוק לך לעניין דחוף ביותר".

"אם מדובר בפיקוח נפש, אבוא", ענה רוטשילד, "אולם אם הנושא קשור לענייני מסחר ותעשייה - אני יכול לבוא. שבת היום".

השליח חזר לאחר זמן קצר והודיע: "מדובר בעסקים, אבל ראש הממשלה מוסר כי הוא מוכרח לראותך כעת".

רוטשילד לא התרשם. "הסיכום בינינו הוא כי בשבת אנינן עובד. לא אוכל להגיע".

בפעם השלישית הגיע השליח עם איום רציני: "ראש הממשלה ביקש להודיע לך כי אם אינך מופיע מיד במשרדו, הוא מבטל את כל העסקים המשותפים שלכם, ואתה מפוטר".

"קיבלתי את הודעת הפיטורין", השיב רוטשילד, סגר את הדלת ושב לסעודת השבת.

לפני הסתלקותו אמר הגאון רבי שלמה היימן: "תכניסו כיסא! רבי עקיבא איגר בא!". חלפו כמה דקות ושוב אמר: "תכניסו כיסא! הגאון רבי חיים עוזר בא לכאן!"

הקב"ה לא הצביע בתורתו על מישהו מיוחד אלא כל מי שזכה למעלה של "נשאו לבו" - יהיה מי שיהיה - הצטרף!

"נשאו לבו"

"וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל בְּצַלָּאֵל וְאֶל אֶהֱלִיאֵב וְאֶל כָּל אִישׁ חָכֵם לֵב אֲשֶׁר נָתַן ה' חָכְמָה בְּלִבּוֹ..." (לו, ב)

הרוצה באמת - זוכה ומצליח

"כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו" - לא נאמר "וכל" עם ו', אלא "כל אשר נשאו לבו".

כלומר - אומר ה"חפץ חיים" - אתה יודע למי נתן הקב"ה חכמה? - "כל אשר נשאו לבו לקרבו אל המלאכה לעשות אותה".

הקב"ה לא הצביע בתורתו על מישהו מיוחד אלא כל מי שזכה למעלה של "נשאו לבו" - יהיה מי שיהיה - הצטרף.

אותו אחד ש"נשאו לבו", אם היו שואלים אותו: אתה לא יודע לעבוד, אם כן איך אתה הולך לעשות? - היה עונה: ה' מבקש, אני הולך. לעשות למען הקב"ה!

התקיים בו "ויגבה לבו בדרכי ה'" - כך מסביר הרמב"ן. כי מעולם הוא לא למד את המלאכות הללו, לא התאמן, אינו יודע

בתחום בניית המשכן שום דבר, אבל אם הקב"ה אמר לעשות - "נשאו לבו". והיהודי זה קיבל חכמה מאת ה' יתברך, והצליח

להשכיל, לעשות ולהשתתף בבניית המשכן.

רבי שמחה קסלר זצ"ל, הרב של 'קרית ספר', היה איש גדול.

היתה לו אמא זקנה והוא נהג לבקרה רבות. פעם אחת ביקשה ממנו אמו שיתקן את התריס שנשבר. נטל את כלי העבודה שהיו בבית, ניגש, התחיל פה והמשיך שם ותיקן את התריס. אחר כך הגיע לבית אמו יהודי שמבין בתריסים והתעניין: "מי תיקן את התריס?" ר' שמחה השיב: "אני". השתומם: "אתה תיקנת את התריס?! איך יכול להיות, ממתי אתה יודע לתקן תריס כזה, הרי צריכים להיות לכך מומחה". ר' שמחה השיב לו: "באמת אני לא יודע, אבל אמא ביקשה. היתה לי מצות כיבוד אם, ניגשתי ועשיתי. והצלחתי".

מה הלימוד שלנו מהדברים הללו?

הרבה פעמים אדם חושב לעצמו: איך אני יכול, מה אני יכול, מי אני ומי אני? לא, לא! "כל אשר נשאו לבו לקרבו אל המלאכה" ואז מגיעה הסיעתא דשמיא - "נתן ה' חכמה בלבו".

אני אתן את הכל

ולא רק זה.

ברוחניות, לפעמים, גם אם בסופו של דבר לא עשה מאומה, מקבל כאילו עשה. וזוכה לקבל שכר טוב.

כמה פעמים דיברנו והבאנו את שמונת הביאורים על הפסוק

הוציאו את הכלבים השחורים

נסיים במעשה על שכר ועונש.

כאשר למדתי בישיבה קטנה פוניבו, ראש הישיבה הגאון הצדיק רבי מיכל יהודה ליפקוביץ סיפר לנו כדלהלן:

הוא היה יליד העיר וולוז'ין. בילדותו, לא רחוק מביתם התגורר יהודי בעל מחלוקת ממדרגה ראשונה ממש, החיות שלו היתה מהמחלוקת. המחלוקות היו שמחת לבו. ככל שרק יכול היה - עשה מחלוקת.

כאשר הגיע זמנו להיפטר מהעולם, עמדו ליד מיטתו שכנים ואנשים מבני המשפחה, ולפתע החל לצעוק במר נפשו: "תוציאו מכאן את הכלבים השחורים שרוצים לטורפני" אמרו לו: "שקט, אין כאן שום כלב מה אתה צועק?!", בכה ואמר שוב: "תרחמו עלי, אתם לא רואים את הכלבים הנמצאים כאן, תוציאו אותם מכאן!", אז הבינו כי הכלבים האלה הם דברים רוחניים שחורים ומצערם מאד שרק הוא "זוכה" לראותם... רח"ל, והם באים לקבל את פניו עם צאתו מהעולם הזה.

רבי מיכל יהודה זצ"ל המשיך לספר לנו, מפי השמועה, את הלאידך גיסא, אודות רבו הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל, ראש ישיבת רימייעלס בוילנא, בעת פטירתו.

בההוא יומא לפני הסתלקותו אמר הגאון רבי שלמה היימן: "תכניסו כיסא! רבי עקיבא איגר בא!".

חלפו כמה דקות ושוב אמר: "תכניסו כיסא! הגאון רבי חיים עוזר בא לכאן".

הסביר רבי מיכל יהודה בהתרגשות: לדעתי, מדוע דווקא שני הגדולים הללו באו לקבל את נשמתו. רבי עקיבא איגר, כי לא היתה סוגיא אחת בלימוד הישיבה שהיה בה רבי עקיבא איגר ולא עסק בדבריו בשמחה עצומה. ורבי חיים עוזר מוילנא? פשוט, כי היתה ביניהם אהבת דוד ויהונתן.

לימים, פגשתי את רבי יהושע שיף שליט"א [חתדב"נ של הרה"צ מקים עולה של תורה, רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל] שלמד תורה מפי הגר"ש היימן בישיבת 'תורה ודעת', התעניינתי אולי היה בשעת הסתלקותו של הגר"ש היימן, ומשהשיב בחיוב סיפורתי לו את מה ששמעתי מהגרמי"ל, מיד החזיק באוזניו ואמר: "אוזניים אלו שמעו את הדברים הללו מרבי שלמה זצ"ל בשעת פטירתו!"

"האם אכן הכניסו כסאות?" - שאלתי, ור' יהושע השיב: "בוודאי עשו כך, הבינו כי זו המציאות שאכן הגאון רבי עקיבא איגר ורבי חיים עוזר באו כעת לקבל את פניו, ומפני הכבוד מכניסים כסאות כבקשתו". הוא תפס את אוזנו והראה לי שוב: האוזן הזו שמעה של המילים הללו בשעות האחרונות של מורי ורבי: "הכניסו כסאות".

נו. אחד זוכה שכלב שחור מגיע לקבל את פניו, ואחד זוכה שרבי עקיבא איגר מגיע...

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

בפרשה: "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר ציוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה לה" (לה, כט). הפסוק אומר דרשוני: מי הם "בני ישראל" וא"כ מה הכוונה "איש ואשה"?

עתה נביא רק את פירושו של האלשיך הקדוש הנוגע לדברינו הוא אומר כך. כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה. הם התנדבו להביא הרבה מאד לכל המלאכה.

לדוגמא: האחראים על קיבוץ הנדבות מבני ישראל התעניינו אצל כל אחד ואחד: "האם אתה רוצה לתת למשכן, וכמה אתה מעוניין לתת?"

לגבי זהב, הנשאל הראשון השיב: חצי קילו.

מצוין, חצי קילו. יפה מאד.

וכמה כסף? - עשר קילו.

יופי.

כך עברו מאיש לאיש.

היה שם אדם אחד שאמר: "מה פתאום שאתן עשר קילו בלבד? תשאלו בבקשה את משה רבינו כמה זהב צריכים לכל המשכן, ומהי כמות הכסף הנצרכת למשכן, וכמה נחושת? שהרב יעשה חשבון על הכל, ואני מעוניין להביא - את הכל!"

"יש לך?" שאל אותו משה רבינו.

"רבינו, אין לי, אבל מדוע מציעים לי לתת רק חלק מהזהב?"

רצוני לתת להקב"ה את כל הזהב למשכן..."

"אבל אין לך?"

"אבל רצוני לתת את ה-כ-ל!"

אה, אתה רוצה? - אומר האלשיך הקדוש: כל איש ואישה אשר נדב ליבם אותם להביא לכל המלאכה אשר ציוה ה'. ליבך רוצה מאד להביא את הכל? "הביאו בני ישראל!" - נחשב לך כמו שהבאת! אם רצונך באמת.

מה פירוש הבאת? הרי לא הביא? התשובה "נדבה לה". בנדבה לה' מחשיבים גם כאלו נדבות. נסביר מה הבדל בין נדבה לבשר ודם לבין נדבה לה'.

יאמר אדם לעצמו: "כל כך הייתי רוצה למצוא איזה אברך תלמיד חכם גדול, שעתיד בקרוב לחתן את בתו, לתת לו דירה שלמה, עם רהיטים, עם חתונה, שלוש מאות אלף דולר לתת לו על השולחן".

נו, תיתן.

אין לי.

כמה יש לך?

יש לי רק אלפיים דולר.

מה יש לו מזה שאתה רוצה? הוא צריך כסף. לא רצון. אבל בנדבה למשכן אין זו נדבה לאדם, זו נדבה להשם. כלומר, בין כה אתה לא נותן לו כלום, וכי ה' מקבל ממך משהו? וכי הוא לא יכול להסתדר בלעדיך. העיקר של הנתינה של בשר ודם היא נתינת הלב והרצון. ואם כן, עם לב אפשר אפילו לתת את הכל. כמובן, כאשר זה באמת ממש, וכאשר הלב יכול היה לעמוד במבחן המציאות.

אמר להם מרן הסטייפלר: "אינני סבור שאפשר להדר בקבלת שבת מוקדמת על חשבון האשה". שמעו האברכים - אך לא נחה דעתם, והחליטו להציע את הרעיון שלהם לפני מרן הרב שך זצ"ל

בכל חיזוק שלוקח אדם על עצמו - חשוב לוודא שהחיזוק לא יבוא על חשבון השני!

חיזוק - לא על חשבון הזולת

"וְכָל חָכֵם לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' (לה, י)

באחד הימים נכנסו כמה אברכים אל הסטייפלר זצ"ל והציעו לפניו רעיון שעלה במוחם: לקראת שבת יש שתי צפירות, אחת בהדלקת נרות והשניה עשרים דקות קודם לכן. הם מציעים שהרב יפרסם שכל בני התורה, האברכים ויראי השמים יקבלו שבת כבר בצפירה הראשונה, והדבר יועיל ביותר לחזק את קדושת השבת. אמר להם הסטייפלר: "תוספת שבת היא אכן דבר חשוב! שבת היא מקור הברכה ואפשר להוסיף ברכה לכל השבוע. אילו היו הנשים שלכם באות לבקש ממני דבר כזה, הייתי מסכים. אך כשהבעלים באים זה משהו אחר. אישה לפעמים מסכנה ולחוצה כל כך בכניסת שבת, ואם לוקחים ממנה עשרים דקות של הכנות לשבת, היא עלולה להילחץ עוד יותר. אינני סבור שאפשר להדר בקבלת שבת מוקדמת על חשבון האשה".

שמעו האברכים - אך עדיין לא נחה דעתם, והם החליטו להציע את הרעיון שלהם לפני מרן הרב שך זצ"ל.

שמע הרב שך את דבריהם, והגיב: "רעיון נפלא. אילו היו באות אליי נשות האברכים, הייתי ממליץ עליו, אך כשזה מגיע מצד האברכים אני שואל: מי יעבוד עד לצפירה השניה? מן הסתם האברכים יקבלו שבת ויצאו לבית כנסת, והאשה תישאר לבד עם כל הבלגן והעבודה... לא, אינני מוכן לחתום על דבר כזה!"

מפליא היה לשמוע דעת תורה משני גדולי הדור שהתבטאו פחות או יותר באותה לשון: תוספת שבת היא דבר גדול, אך בכל חיזוק שלוקח אדם על עצמו - חשוב לוודא שהחיזוק לא יבוא על חשבון השני ולא יהיה כאן פגם של בין אדם לחברו.

הרב דן גרטלר מחזיק כמה כוללים. באחד הימים הגיע למסקנה שהשעה שבה יש פחות תלמוד תורה מכל יום אחר היא ביום שישי אחר הצהריים. הוא החליט לפתוח כולל מיוחד לאותן שעות. הוא ערך רישום, ומאות אברכים נרשמו לכולל יום שישי אחר הצהריים, שעתיים לפני שבת. כשניגש לספר על כך למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל ולבקש את ברכתו, שאלו הרב: "רגע אחד, ומי עוזר לנשים?"

ענה לו: "אני מציע מילגה מכובדת, מקבלים על זה כסף, הנשים מסכימות, הן שלחו את הבעלים".

"בשום פנים ואופן לא!", אמר הרב שטיינמן. "תבטל את הכוללים הללו!"

"אך הם כבר פעילים" - ניסה לטעון - "בתי הכנסת מלאים, מאות אברכים לומדים! אנשים כל הזמן רוצים להצטרף!" אך הרב שטיינמן לא השתכנע, ואמר: "שום ברכה אינה יוצאת מלימוד תורה, אם הוא על חשבון הצער של האישה. שעתיים לפני שבת הן שעות לחוצות מאד, ובשעות הלחוצות הללו צריך לעזור לאשה!"

העיקרון הזה חשוב ויסודי עד מאד. כדי לבנות משכן צריכים להיות חכמי לב, וכדי לבנות את קומת האדם זקוקים להרבה חכמה ושיקול דעת. אין לעשות זאת בשום אופן על חשבון השני! המתחזק ועל ידי כך גורם לשני צער יוצא שכרו בהפסדו.

ולא רק בשבת, אלא בכל ענייני היהדות. גם מתן צדקה והכנסת אורחים וכל המצוות שבין אדם לחברו, צריך להיזהר שהן לא תפגענה במטרתן ולא תגרומנה לבושה.

בהגדה של פסח שהוציא רבי שלום מאיר ולך שליט"א מסופר, שארגון גדול חילק 'קמחא דפסחא'. היו משפחות רבות נזקקות, והם שכרו מתחם גדול, ובמגרש סידרו ארגזים מלאים מצרכים. לאחר מכן הודיעו שכל משפחה מוזמנת לבוא ולאסוף לעצמה את המצרכים.

הם הגיעו לבקש את ברכתו של הרב שטיינמן ליוזמה שלהם. אמר להם הרב: "כשהמשפחות יבואו לאסוף מצרכים יהיה זוחק במקום, ואולי יהיה קצת בעיה בפגיעה בכבוד. מלבד זאת כל משפחה תוכל לראות מי הן המשפחות הנוספות הנזקקות, והם עלולים להתבייש. כמדומני שעדיף לוותר על המתחם כולו ולשכור משלוחנים שיארוזו לכל משפחה את המוצרים שלה וישלחו לביתה".

טענו המארגנים: "משלוחנים ייקרו את הסיפור במאה אלף שקל. בכסף הזה יכולנו לצרף עוד אלפי משפחות לפרויקט".

אך הוא לא הסכים עמם ואמר: "כדאי לשלם מאה אלף שקל של כספי צדקה ובלבד שמשפחה אחת לא תתבייש!"

את האיזון הזה מלמדת אותנו התורה הקדושה, המדריכה אותנו לעבוד את ה' מתוך חכמת לב.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

בירכו המשגיח בברכת 'לילה טוב'. התלמיד החל ללכת לדרכו והנה הוא שומע שהמשגיח קורא לו לשוב. הוא חוזר למשגיח והנה הוא מברך אותו שנית בברכת 'לילה טוב'. תמה התלמיד...

בני ישראל שנתבקשו להביא את תרומת השם, עשו זאת עם כל הלב. רק כך יכול להיבנות מקום בו תשרה השכינה בישראל!

לתת מכל הלב

"וַיֵּצְאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה" (לה, כ)

לאחר שמצווה משה רבנו את בני ישראל על הבאת תרומה לבניין המשכן, מספרת התורה כי בני יצאו מלפני משה. ולכאורה מדוע צריך הכתוב לספר לנו זאת, הרי ברור שלאחר תום דבריו של משה רבינו, יצאו ישראל מלפניו והלכו להביא את תרומתם? אומר ה"אור החיים" הקדוש: "פירוש - שיצאו כולם כאחד בזריזות להביא, ולא היה בהם אחד שנתעכב מחברו".

התורה באה לספר לנו, כי מיד עם תום דבריו של משה רבנו, כאשר שמעו בני ישראל שיש להם הזדמנות לתקן את חטא העגל על ידי הקמת המשכן, יצאו כולם בזריזות כדי להביא את תרומתם לאלתר, וכפי שמספרת התורה: "וַיֵּצְאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשָׂא לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת תְּרוֹמַת ה' לְמִלְאֶכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל עֲבֹדָתוֹ וּלְבַגְדֵי הַקֹּדֶשׁ".

גם כאן צריך להבין, מדוע כפל הכתוב לשונו ואמר: "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשָׂא לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ".

ה"אור החיים" הקדוש מבאר שישנן שתי דרגות במתנדבים: יש מי שנודב ברצון לפי גודל ממונו והוא אשר נקרא 'נדבה רוחו', ויש מי שנותן מעבר ליכולתו, והוא הקרוי 'נשאו לבו', כי לבו מנשא ומרומם אותו להעריך את עצמו כעשיר יותר ממה שהוא באמת, כדי להרבות את תרומתו.

החיד"א בספרו "נחל קדומים" מבאר, כי טבע העולם הוא שכאשר אנשים שומעים דרשה שנועדה לעורר אותם לתת צדקה, בלבם הם מחליטים לתת סכום מכובד, אך כאשר הם מכניסים את היד לכיס, כבר מתמעט החשק ומתמעטת התרומה, ולעיתים עד שיבואו להוציא את הכסף יש שיתנו פחות ממה שחשבו וגם נתניה זו אינה ניתנת מרצון גמור, ויש שיתחרטו לגמרי מלתת.

על כך מלמדת אותנו התורה כי "כל אשר נשאו לבו" והחליט לתת סכום מסוים לצדקה, הרי בסופו דבר "אשר נדבה רוחו אותו" - כולם נתנו את כל מה שחשבו מלכתחילה, ואיש מהם לא התחרט וחזר בו ממחשבתו הראשונה.

מוסיף החיד"א וכותב: "והוא פלא בהמון ישראל כמה רבבות, אשר כל מה שעלה בלבם הביאו הכל וגם לשמה!"

בספר "יסוד יוסף" כתב לבאר עד כמה חשובה כוונת הלב בנתינה לזולת:

לעתים אדם מקבל הזמנה לחתונה מאיזה מכר ומתוך אי נעימות הוא הולך לחתונה. לשם כך הוא טורח טירחה גדולה, משלם למונית כדי להגיע לשם, ובבואו לחתונה הוא רואה קהל רב, והוא ניגש לבעל השמחה, מברך אותו בברכת 'מזל טוב', אולי שותה משהו ומיד עוזב את המקום וחוזר לביתו. בלבו הוא חושב כי הטירחה שטרח היתה לשווא, כי בעל השמחה היה 'מסתדר' גם אם לא היה בא.

אומר ה"יסוד יוסף": לו אותו יהודי היה יודע כמה חשובה ברכה הניתנת בעין טובה, מלב אוהב, עם כוונה אמיתית למען הזולת - היה מבין כמה חשוב היה שבא לחתונה. כי המברך את רעהו מכל הלב, זוכה לכך שהוא ניצל מעונש של 'חיבוט הקבר'. כשם שנהג בטוב-עין עם רעהו, כך ינהגו עמו בשמים. מי שהיה חושב על כך, בוודאי היה מבין שלא הגיע לשווא כדי לברך את רעהו, וברכתו היתה נאמרת ביתר כוונה ושמחה.

המשגיח של ישיבת פוניבז', רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, הלך פעם עם אחד מתלמידיו, וכאשר נפרד ממנו התלמיד, בירכו המשגיח בברכת 'לילה טוב'. התלמיד החל ללכת לדרכו והנה הוא שומע שהמשגיח קורא לו לשוב. הוא חוזר למשגיח והנה הוא מברך אותו שנית בברכת 'לילה טוב'.

תמה התלמיד ושאל את רבו: "הרי הרב כבר בירך אותי בברכה זו קודם לכן?"

השיב לו רבי יחזקאל: "אכן בירכתי אותך קודם לכן, אבל אמרתי לך את המילים בלי מחשבה, לכן קראתי לך שנית כדי לברך אותך בברכת 'לילה טוב' עם כל הלב..."

בני ישראל שנתבקשו להביא את תרומת השם, עשו זאת עם כל הלב, עם כל הרצון ועם כל הכוונה ורק כך יכול להיבנות מקום בו תשרה השכינה בישראל.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

מדוע חזרה התורה והזהירה בפרשה זו על שמירת השבת?

מדוע משה פתח במצות השבת ורק לאחר מכן ציווה על המשכן? ומדוע רק בצלאל הזכר במלאכת הכנת הארון?

אלה הדברים ולא ביום השביעי שהוא קדש לה'. ומכאן שאין מלאכת המשכן דוחה שבת."

רבי חיים פלטיאל: "הגיד לכם שבת תחלה שאם היה מגיד לכם מעשה משכן תחילה היה חביב עליכם ושוב אפי' היה מגיד להם מעשה שבת שוב, אפי' כשיגיד להם מעשה משכן לא יעשו בשבת."

"ויעש בצלאל את הארון עצי שטים..." (לו, א)
מדוע רק בצלאל הזכר במלאכת הכנת הארון?

מדרש רבה (נ, ב): "אתה מוצא בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה המשכן, בא ואמר לבצלאל. אמר לו: מהו המשכן הזה? אמר לו: שישרה הקב"ה שכינתו בתוכו ומלמד לישראל תורה. אמר לו בצלאל: והיכן תורה נתונה? אמר לו: משאנו עושים את המשכן אנו עושין הארון. אמר לו: רבינו משה, אין כבודה של תורה בכך, אלא אנו עושין הארון ואח"כ משכן? לפיכך זכה שיקרא על שמו, שנאמר ויעש בצלאל את הארון."

רש"י: לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר חכמים, נקראת על שמו.

רא"ש: "הוא היה ראשון לכל כלי המשכן, לפי שאמר הכתוב 'פתח דבִּרְךָ אֵיר', שהאור נברא תחילה בעולם, לכך הארון שבו ניתנה תורה שנקראה אור, שנאמר 'כִּי נִרְמְזָה וְתוֹרָה אֹר' נעשה תחילה. ואי אתה מוצא שמו של בצלאל נזכר על שום כלי המשכן, אלא על הארון לפי ששם שורה 'צל אל' וזהו נוטריקון של בצלאל, וזה שאמרו חז"ל שמדעתו היתה העשייה, שאמר ליה משה: בצלאל עשית ארון."

רבינו בחיי: "ידוע כי הארון היה מקודש שבכל הכלים שהוא משכן התורה, ועל כן הזכיר במעשה הארון את בצלאל בשמו שהיה מלא רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת."

רש"י הירש: "בעוד שלגבי שאר הכלים הצטמצמה, מן הסתם, עשייתו של בצלאל בתחום עבודת הארגון והמינהל, פחות או יותר, את הארון עשה במו ידיו, כי הוא ראש לכל הכלים ולמענו הוקם כל משכן הקודש."

(מתוך ספרי תורתך שאלתי, שחיבר הרב חגי ולסקי. להערות: Office@shaalti.co.il , 052-9453811)

הרב חגי ולסקי | תורתך שאלתי

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שִׁבְתַּת שְׁבִתוֹן לָה'..." (לה, ב)

מדוע חזרה התורה והזהירה בפרשה זו על שמירת השבת?
רש"י: התורה כתבה זאת בסמוך למלאכת המשכן, ללמדנו שמלאכת המשכן אינה דוחה את השבת.

אבן עזרא: למרות שכבר הורתה התורה שיש לשמור את השבת, חזרה וכתבה בפרשה זו 'שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה...' ללמדנו שציווה הקב"ה לעשות משכן רק ששה ימים בשבוע. ומי שעושה מלאכה בשבת, על אף שהיא מלאכת ה' יומת. בפסוקים אלו פירשה התורה את עונשו.

תולדות יצחק: "ונראה שהטעם שהקדים השבת בעבור שכל מי שמבקש שיעשו נדבה, צריך להקדים שזה העולם הוא הבל ורעות רוח, ושהממון והנכסים לא יועילו לו אלא עבודת השם יתברך, ולכן הקדים השבת שמורה עולם הבא, לומר הטובה הצפונה לצדיקים היא הטובה האמיתית, והעולם הזה והעושר אין תכליתו אלא העולם הבא, ולכן ראוי למכור העולם הזה והעושר שבו ולקנות בו חיי העולם הבא ולכן תעשו נדבה."

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שִׁבְתַּת שְׁבִתוֹן לָה'..." (לה, ב)

מדוע משה פתח במצות השבת ורק לאחר מכן ציווה על המשכן?

פסיקתא זוטרתא: "משעה שאמר לו הקב"ה למשה רבינו 'ועשו לי מקדש', עד השלמת מלאכת כל המשכן, הזהיר על השבת, שנאמר 'אך את שבתותי תשמורו' (לעיל לא, ג), וכיון שבא משה לומר לישראל על מלאכת המשכן, התחיל בשבת במה שפסק למעלה, ואח"כ התחיל במלאכת המשכן. לפיכך דברו רבותינו במשנתנו, במה שפוסקין מתחילין, 'במה מדליקין ובמה אין מדליקין, אין מדליקין לא בלכש...'"

רש"י: "הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינה דוחה את השבת."

רמב"ן: "והקדים השבת, לאמר כי ששת ימים תעשה מלאכת

כיצד התייחס הרה"ק רבי ישעי' לה מקרסטירר לאורה שלקה י"ש בגניבה?

בבא מציעא דף ה

מציאה

- קנקן י"ש. מפאת המלחמה החרימה המלכות את כל הי"ש לצרכי הצבא, היה איפוא הי"ש יקר המציאות ויקר כפשוטו. נטל הפליט כוס ומזג לעצמו ביד נדיבה. אבל מתוך שעשה זאת בגניבה, ברתת וחלחלה שמא יתפס בכך, רעדה ידו והקנקן נפל והתנפץ בקול רעש גדול. חרדו בני הבית לקול השבר ולריח הי"ש שהתפשט באויר, באו ומצאו את האורח עומד ומרתת. בין הבאים היה רבי ישעי' עלי עצמו שפילס דרך אל האיש, אחז בידו בחיבה רבה, הרעיף עלי דברי פיוס ואמר למשמשיו: חושו הביאו נא כוס י"ש, הוא ודאי זקוק לה עתה שבעתיים...

(הגדת קרעסטיר)

הרה"צ רבי אהרן ראטה בעל ה"שומר אמונים" זיע"א ברח מחמת המציק בתקופת מלחמת העולם הראשונה בשנת תרע"ד לעיירה קרעסטיר לחצירו של הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטיר, לשם נהרו פליטים רבים אשר מצאו מחסה ואוכל לרוב. אמנם ברח מחמת המציק, אבל לא לברוח בלבד רצה, אלא להכיר את דרכיו של רבינו רבי ישעי' הלי ולמצות את מידותיו מהם למד ולימד. והיה מספר על טוב ליבו אשר נוכח בו בשעת מעשה: אחד מהפליטים הרבים ששהו בקרעסטיר, נכנס לביתו של רבי ישעי' הלי שהיה הפקר כמדבר ומצא על מדף במטבח מציאה

קו השיעורים של 'דרשו'

*4992

077-2222666

www.Dirshu.co.il

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע

את דברי ה'...

הדף היומי בהלכה

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
עברית - שיטת מקובץ - מורחב
מחזור 1451
- רבי אפרים סגל שליט"א
עברית + אידיש
מחזור 1452
- רבי מרדכי שלמה פרוינד שליט"א
אידיש
מחזור 1453
- הרב עדיאל אלון שליט"א
שאלות אקטואליות בדף היומי בהלכה
מחזור 1454

הדף היומי תלמוד בבלי

- הרב אפרים סגל שליט"א
עברית - אידיש
מחזור 1455
- הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
עברית - שיטת מקובץ
מחזור 1456
- הרב מאיר שפרנר שליט"א
עברית - שיטת מורחב
מחזור 1457
- הרב אברהם פוקס שליט"א
דקלם מתוקה על הדף היומי
מחזור 1458

עמוד היומי תלמוד בבלי

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
מחזור 1459
- רבי דוד הופשטטר שליט"א
מחזור 1460
- רבי מאיר פרערא שליט"א
מחזור 1461
- הרב דוד בוק שליט"א
עברית עם ד"ארי תוספות
מחזור 1462
- הרב אליהו שור שליט"א
נשאים מיוחדים בתלמוד הימי
מחזור 1463

באיזה מקרה לא ניתן לתקן ברכה אף ב'תוך כדי דיבור'?

'כדי שביעה' - אם בשעת אמירת 'שם ומלכות' חשב לברך ברכה אחרת, לא ניתן לתקן אף בתוך כדי דיבור, אלא אם כן הטעות היתה מעין הברכה הראויה; וכגון שטעה והתחיל 'על המחיה', שהיא מעין ברכת הזן, ומדאורייתא אף יוצאים בה ידי חובת ברכת המזון.

[שו"ע רט, ב, משנ"ב ה ר"ו, וביה"ל ד"ה ותוך; בו"מ דרשו, 6, 4, 7]

מי שטעה ובירך על מאכל ברכה שאינה ראויה, וכגון שבירך 'העץ' על עוגה, יאמר מיד את נוסח החתימה הראויה, ויצא ידי חובה. ואם חלף 'תוך כדי דיבור' - שהוא פרק הזמן הדרוש לאמירת "שלום עליך רבי" - מסיום הברכה, לא ניתן לתקנה; ואף אם לא הסיח את דעתו ממנה, אלא אך השתהה על מנת להתבונן כיצד לתקן את ברכתו.

וברכות שחובתן מדאורייתא, כגון ברכת המזון כשאכל לחם

מי שטעה ובירך 'מאורי האש' במקום על הבשמים - כיצד ינהג?

אף אם הבחין בטעותו מיד לאחר המילים "מלך העולם", בטרם חתם את הברכה שלא כראוי, יחתום כפי שהיה בכוונתו לחתום בשעת אמירת 'שם ומלכות', למרות שמשנה בכך את סדר הברכות הראוי; משום שחובת סדר הברכות אינה אלא לכתחילה, ובמקרה כזה נחשב כ'בדיעבד'.

[משנ"ב רט, ו; בו"מ דרשו, 10; וראה שם, 8]

סדר הברכות בהבדלה הוא: 'הגפן', 'בשמים', 'מאורי האש' ו'המבדיל'. ומי שהתכוון לברך בסדר הראוי, אך טעה בלשונו וחתם את אחת מהן שלא בסדר הנכון - וכגון שאמר "מאורי האש" במקום "מיני בשמים" - יתקן את הברכה ב'תוך כדי דיבור' [ראה לעיל], ויצא ידי חובה.

אולם, אם התכוון לברך ברכה מסוימת שלא כסדר הראוי - וכגון שחשב לברך ברכת 'מאורי האש' מיד לאחר ברכת 'הגפן'

באיזה מקרה אוכלים מיד לאחר הברכה דווקא ממאכל אחר ולא מהמאכל שבירכו עליו?

ולדוגמה: היו לפניו שני מאכלים, שאחד מהם ברכתו 'מזונות', והשני 'שהכל', והיה סבור שברכת שניהם 'מזונות', ולקח בידו את המאכל שברכתו 'שהכל' ובירך עליו 'מזונות', ולאחר שטעם ממנו גילה כי ברכתו 'שהכל', יאכל מיד מהמאכל השני שלפניו, שברכתו 'מזונות', ואינו צריך לברך עליו. וראה במקורות.

[שו"ע רט, ב, ומשנ"ב ח; בו"מ דרשו, 16; וראה שעה"צ ט, וצ"ע]

מי שבירך על מאכל ברכה שאינה ראויה לו, והיה בדעתו לפטור בברכה זו מאכל נוסף, אשר הברכה שבירך ראויה לו; וכן אם לא היה בדעתו לפטור את המאכל הנוסף, אלא היה מונח לפניו, בין בצלחתו ובין בצלחת מרכזית, וכדומה - הברכה חלה על המאכל הנוסף, ויאכלנו לאלתר. ואם טעם קודם לכן מהמאכל הראשון, אין זה הפסק.

* מי שבירך ברכת המזון על מיני מזונות, יין ותמרים, במקום ברכת 'מעין שלוש', יצא ידי חובתו, משום שהם מזינים את הגוף בדומה ללחם.
* מי שאכל מאכל שברכתו 'מעין שלוש', בכמות שספק אם מחייבת ברכה אחרונה - יפטור את המאכל על ידי ברכת 'מעין שלוש' זהה; ובדיעבד - יכול להזכירו בברכת 'מעין שלוש' מסוג אחר
* מי שפתח בברכה על מאכל, ואמר "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם", כאשר בכוונתו לברך את הברכה הראויה למאכל זה, וטעה וסיים בברכה אחרת - לדעת רוב הפוסקים לא יצא ידי חובה, וישוב ויברך.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם צריך לנגב את הידים לאחר 'מים אחרונים'?

המים על ידיו פעם אחת בלבד. ונחלקו הפוסקים, אם צריך לנגב את הידים לאחר מים אחרונים, להשלמת הנקיין; ורצוי להחמיר בדבר. ויש מגדולי האחרונים שכתב, שצריך לנגב משום "הכון לקראת אלקיך ישראל".

[שו"ע קפא, ח, משנ"ב יט רכא, ושעה"צ כז, בהרחבה ע"פ המקור]

כמות המים הנדרשת לנטילת 'מים אחרונים' היא כזו שיש בה כדי לנקות את הידים; ויש שכתבו, שהגר"א נהג ליטול ברביעית (150-86 סמ"ק, לשיטות השונות), כבנטילה שלפני הסעודה. ומים הפסולים לנטילה שלפני הסעודה - כגון שנעשתה בהם מלאכה, או שמרפאם השתנה - כשרים למים אחרונים. וכן אין צורך ליטול מתוך כלי, ולא ב'כוח גברא', דהיינו כוח אדם השופך, וכן 'חציצה' אינה פוסלת את הנטילה; וכמו כן, צריך לשפוך את

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666